

Прес-реліз

15.08.2023

м. Берислав

ОБРИСИ МАЙБУТНЬОГО: ПЕРЕМОГА, ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ

Платформа громадської участі у відновленні Бериславської громади відбулася 15 вересня 2023 р. Її організували та провели Робоча група з питань розробки і реалізації Плану відновлення та розвитку Бериславської міської територіальної громади та громадська організація Причорноморський центр політичних та соціальних досліджень (ПЦПСД).

Мотиваційними слоганами активного та небайдужого діалогу стали такі висловлювання: «Громадське коло навколо Бериславської громади, бо це твоя земля», «Стань архітектором відновлення», «Якщо ми німі, то це не ми».

У вступному слові **Галина Бахматова, інформаційний менеджер ПЦПСД**, інформувала присутніх про мету та завдання створення Платформи громадської участі як постійного діалогового майданчика влади та громади. Необхідно сформулювати аспекти та напрямки процесу відновлення в громаді та обговорити їх заради того, щоб напрацювати обриси майбутнього, в якому наша Перемога, відновлення та модернізація України починаються одночасно. Завданнями Платформи є: формування свідомості та відповідальності влади та громади за місце, де вони живуть; розуміння важливості участі громадян у процесах відновлення як при плануванні, так і реалізації планів/стратегій відновлення; спільні обговорення влади та громади сприятимуть скоординованому внеску громадянського суспільства в проекти реконструкції та відновлення регіону, врахуванню всіх потреб та побажань; відповідальність влади підсилює впевненість громади – і навпаки; усвідомлене відповідальне ставлення до процесу прийняття рішень з боку як виборців, так і обранців; співробітництво та комунікація - разом обговорюємо та разом робимо, себто єдність слова і діла.

Пріоритетні теми та порядок денний зустрічей генерують разом місцеві регіональні експерти у співпраці з місцевими жителями та активістами з урахуванням того, що необхідна не лише фізична/матеріальна реконструкція, а і соціальна, і духовна, і психологічна. Комплексне відновлення Бериславської громади є орієнтованим на громадян, тобто *людино-центричним*, відкритим для обговорення, орієнтованим на євроінтеграцію та буде отримувати міжнародну підтримку.

Презентацію головних напрямків ПЛАНУ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ Бериславської міської територіальної громади на період 2023 – 2027 років, розробленого робочою групою, створеною Бериславською міською військовою адміністрацією зробила **Тетяна Борисенко, перший заступник міського голови Берислава**. План відновлення та розвитку Бериславської громади являє собою документ, у якому визначено план дій, що необхідно послідовно виконати для досягнення нового якісного стану територіальної громади – стану відновленої повоєнної функціональності, на засадах "краще ніж було", для нормального життя та економічного розвитку, щоб забезпечити мирне та процвітаюче майбутнє для людей, які живуть на цій території.

В роботі над Планом допомагали експерти з Нідерландів, були враховані результати соціологічного дослідження громадської думки. Подібні плани відновлення поки що створені лише в п'яти громадах Херсонщини.

В Плані відновлення та розвитку розроблені три основних напрямки діяльності: сільське господарство як стратегічна ціль; відновлення інфраструктури на основі зеленої енергетики та всіх соціальних сфер життя; демократичний розвиток з максимальним залученням та активізацією інститутів громадянського суспільства. Створена моніторингова група з участю громадян щодо контролю виконання плану відновлення. Вже з'явилась перша можливість закупити необхідну техніку за гроші нового гранту, і влада вибрала необхідний для громади сміттєвоз.

В обговоренні теми виникли різні думки та гостра дискусія щодо обрання пріоритетів для перших закупівель, деякі вважали за необхідне купити перш за все екскаватори, тому необхідно прописати процедуру відкритості закупівель та консультацій з громадськістю, залучення до процесу відбору першочергових речей старост всіх сіл, що входять до території громади, а також вже створену Раду ВПО. Тоді і не буде виникати напруга та недовіра мешканців громади до влади.

Тетяна Борисенко презентувала також Школу громади – це можливість кожному мешканцю Берислава навчитись всім можливостям громадянського суспільства, шляхам створенням та розвитку НУО – неурядових неприбуткових організацій, можливостям писати соціально значущі проекти та отримувати гранти, проектному менеджменту та розвитку волонтерства.

Ситуацію навколо відновлення Каховського водосховища на фоні екологічних проблем в результаті російської військової агресії висвітила **Галина Бахматова, менеджер громадської організації ПЦПСД**, з використанням підготовленої інформаційної довідки **Наталії Білої, начальниці Відділу земельних відносин, комунальної власності, містобудування та архітектури**. Були представлені точки зору науковців та аграріїв, плюси та мінуси різних рішень. Підрив Каховської ГЕС викликав у багатьох експертів апокаліптичні сценарії: «Ми вже не побачимо Херсонщини такою, якою вона була». Формулювання трагедії підкреслюють її небезпечність: за складністю це майже Чорнобильська катастрофа, екоцид, руйнування і збитки на мільярди доларів, зруйновані життя, домівки, долі людей, глобальні проблеми з сільським господарством регіону, проблеми меліорації та водовідведення, продовольчої безпеки, опріснення Чорного моря та його забруднення.

Але війна приносить повну руйнацію старого і надає шанс інноваціям. Така невиліковна хвороба породжує і **альтернативні засоби** вирішення проблем водопостачання та зрошення, а значить і змін в секторах пануючого сільського господарства. Одночасно землі, які отримують такий відпочинок, можуть повернутися до свого природнього стану зі штучного положення, в якому вони перебувають вже близько 70 років, і це не обов'язково може бути пустеля.

Найбільший збиток від цієї катастрофи — знищення біологічного різноманіття України. У нас майже 72% території - це орані землі аграрного призначення, тому майже не залишилося дикої природи. Особливо унікальним та дорогоцінним для природи України є річкові долини, зокрема в Ніжному Дніпрі і на морських узбережжях Чорного моря. І саме там зосереджена унікальна природа нашої країни. За підрахунками Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, орієнтовна сума збитків довкіллю через підрив дамби Каховської ГЕС вже становить понад 55 млрд гривень.

Відповідно до аналізу KSE Institute, збитки через трагедію на Каховській ГЕС охоплюють житлове господарство, енергетику, транспортну інфраструктуру, промисловість, сільське господарство, довкілля та екологію. За умови повного звільнення Херсонщини, на відновлення греблі може піти від 1 до 3 років.

Ворог майже дев'ять місяців базувався на всій території міської територіальної громади, тому вона є вся потенційно забруднена мінами та іншими вибухонебезпечними предметами. Ведуться роботи з розмінування більш забруднених земель, а саме земель сільськогосподарського призначення. Загалом за січень – квітень 2023 року було розміновано 1 336 га., а це всього лише 3,5% від загальної площі земель сільськогосподарського призначення. Наразі громада потребує нових джерел водопостачання та реконструкцію (очистка та поглиблення) існуючих. Для забезпечення прибережних населених пунктів питною водою потрібно встановити (пробурити) 14 свердловин. Щодо відновлення зрошення сільськогосподарських земель, найкращим рішенням, можливо, буде залучення фахівців, які мають необхідний досвід та кваліфікацію для надання компетентної оцінки ситуації і розробки конкретних пропозицій щодо її вирішення.

В обговоренні були підняті теми «Великого лугу», який відкрився в результаті підриву Каховської греблі, який вчені хотіли б досліджувати, поки він знов не буде залитий водою. Для вирішення проблем з водопостачанням для всіх населених пунктів та зрошення необхідні новітні науково-технічні розробки та довготривалі перебудови існуючої традиційної інфраструктури, зміна деяких пануючих сільського господарства, а це потребує певних змін в свідомості та мисленні громадян та представників аграрного бізнесу. Учасники Платформі не виявили бажання почекати та щось кардинально змінювати, вони вирішили звернутись до обласної та центральної влади з вимогою відновлення Каховської греблі.

Про виклики в підготовці до зими, про проблеми з газом, опаленням, освітленням та тарифами розказали *Тетяна Нищенко, заступник міського голови з питань виконавчих органів та Людмила Бібік, директор Терцентру*. Як пережити зиму, якщо газова труба перебита ворогом, а постійні обстріли не дають її відновити? Але на щастя є світло, тому потрібно змінити тарифи на світлопостачання, які вводяться на територіях, де немає природного газу, хоча законодавчих підстав для цього немає. Дрова та вугілля для опалення взимку викликають багато проблем через відсутність чітких та справедливих механізмів розподілу. В першу чергу треба забезпечити дровами соціально-незахищених та малорухомих одиноких людей, але їхня база даних була зламана під час окупації. Крім того, водії відмовляються їхати з дровами в села, які знаходяться під постійними обстрілами. Допомагає в цьому питанні НУО «Небо України», але і вони не можуть вирішити всіх проблем.

Під час обговорення з'ясували, що виникає постійна соціальна напруга в селах та в місті, тому що пільговики отримують дрова та вугілля, а працездатне населення нічого не отримує, тому що люди звикли до гуманітарки і не хочуть працювати, не погоджуються на громадські роботи та на запрошення центру зайнятості. Так з'являється клас соціальних тунецьців, яким подобається бути в стані соціально незахищених та жити на дотаціях. Відсутність ясних і публічних процедур призводить до вічного невдоволення всіх мешканців громад своєю владою. Гуманітарна допомога не буде вічною і люди повинні самі навчитись працювати на себе. Учасники Платформи висловили необхідність навіть самого процесу обговорення таких проблем, перед якими представники влади відчують сильний нервовий стрес через невдоволення людей, щоб вони не робили.

Була обговорена ініціатива звернення до Кабінету міністрів України з пропозицією зміни тарифів на освітлення в Бериславській територіальній громаді.

Про необхідність повернення людей, що виїхали з Берислава (ВПО), про руйнівні наслідки окупації і обстрілів та їхнє подолання доповіла *Маргарита Гришко, в.о. начальника відділення соціального захисту населення*. З Бериславу виїхало в інші частини України або за кордон 71% населення громади, і 569 осіб заїхало в Берислав як ВПО з інших населених пунктів Херсонської області. Соціальні дослідження, проведені серед ВПО в Польщі, наприклад, показують, що 85% з них хочуть повернутись додому після війни. Але ж насправді повернуться, за підсумками експертів, можливо, лише 30%. Заради чого люди можуть повертатись в Україну, в свої домівки? Заради благ життя, комфорту, власного дому, малої Батьківщини, друзів та рідного середовища. Навіть за кордоном українці спілкуються набагато більше не з місцевими жителями, а з такими ж самими біженцями, як вони. Але якщо рідний дім в Бериславі розбомблений рашистами, то куди людині повертатись? Тому необхідна швидка післявоєнна відбудова житлового фонду, надання грошової допомоги біженцям, що повернулись додому, працевлаштування, курси перекваліфікації, психологічна підтримка та подолання стресу за допомогою фахівців. При чому, опитування щодо повернення ВПО додому показують, що на першому місці стоїть можливість отримати хорошу роботу, а на другому – власне житло.

Жваве обговорення проблеми повернення ВПО запропонувало все різноманіття шляхів вирішення ситуації. Стрес лише підсилюється, коли людина не працює та не може відволіктися від війни, і навпаки! Робота не залишає часу стресувати, тому найкраще кожному працездатному мешканцю громади знайти або створити собі робоче місце, почати працювати на себе, створювати власні нові професії, а владі допомагати громадянам шляхом створення на всіх звільнених від окупантів територіях вільної економічної зони.

Наразі Громадська рада ВПО при Бериславській міській раді публічно розробляє План та Програму повернення ВПО і звертається до всіх мешканців надавати для нього свої пропозиції.

Поверненню ВПО сприятиме зміна в пріоритетах продуктів сільгосппродукції: якщо відійти від тотального вирощування однорічних культур, збільшити долю вирощення овочів та фруктів, то це потребує великої кількості нових робочих місць, що і необхідно для повернення ВПО! Обговорили також питання тіньової економіки та необхідності легалізувати всі податки і соціальні пакети для всіх робочих місць; під час війни та після нашої Перемоги неможливо буде терпіти корупцію та злочинну несплату податків до місцевого бюджету.

Після обговорення запланованих тем учасники Платформи запропонували також звернути увагу на інші соціально значущі питання: це робота правоохоронних органів, судів, проведення інтернету в селах, проблема збереження робочих місць за тими працівниками, що відмовились працювати на окупантів, відновлення зруйнованих сіл Херсонської області.

На завершення, учасники Платформи висловили велике задоволення щодо ефективного діалогу, можливості висловитись та проговорити власні та спільні проблеми. Це була радість спілкування однодумців, об'єднаних однією ідеєю – відновлення та розвитку власної громади.

Як модератор, я хочу підкреслити, на якій професійній висоті проявили себе під час роботи Платформи представники місцевої влади Берислава, які не лише підготували змістовні та лаконічні інформаційні довідки для предметної дискусії з обраних питань, але також і змогли суттєво коментувати та роз'яснювати всі тези та сумніви громадського обговорення. На кожну спробу песимістичного бачення подій типу «все пропало» вони надавали абсолютно конкретні факти щодо різних можливостей, відкритих шляхів, вирішення різних тупикових проблем, виходу з якихось складних ситуацій, які поки що не всім відомі. Нові, молоді, перспективні кадри місцевого самоврядування, і саме вони здатні повести за собою громаду, активізувати людей, використовувати всі бюджетні та грантові можливості: це Тетяна Борисенко, Тетяна Нищенко, Людмила Бібік, Маргарита Гришко. Браво, неймовірні люди Бериславської влади та громади.

Захід організується завдяки фінансовій підтримці Уряду Великої Британії в рамках проекту «Ефективність процесів відновлення та відбудови в Україні через забезпечення участі громадян», який виконує ГО «Центр Доброчин» у партнерстві з громадськими організаціями «Громадська ініціатива Луганщини», «Фонд розвитку міста Миколаєва», «Чугуївська правозахисна група» та «Причорноморський центр політичних і соціальних досліджень» (Херсон).

Додатки: дві Інформаційних довідки з більш детальною інформацією.

Галина Бахматова